

National Råstofstrategi - Anbefalinger fra Danske Regioner og DI

DI's og Danske Regioners anbefalinger til en National Råstofstrategi

Hvorfor har Danmark brug for en National Råstofstrategi?

Den hidtidige "råstof-rigelighed" er slut.

Råstofforbruget vil fortsat stige frem mod 2040 på grund af Infrastrukturplanen, udbygning af fjernvarmeforsyningen, etablering energiøer og vindmølleparker, klimatilpasning, boligbyggeri m.m.

Vi kan forvente, at råstofefterspørgslen alt andet lige vil stige til ca. 42 mio. m³ i 2040. Det er en stigning på omkring 20 pct. ift. 2023. Men fremskrivningen af bygge- og anlægsinvesteringerne tager ikke højde for, om råstofferne kan indvindes.

Regionernes råstofplaner skal justeres løbende, så nye forekomster kan udlægges i forhold til den nationale efterspørgsel. Vi har ikke samme overblik over, hvad der kan indvindes på havet.

På sigt vil der opstå et gab mellem, hvor mange nye råstoffer vi vil bruge, og hvor mange vi har tilgængelig. Dette vil få betydning for de planlagte bygge- og anlægsprojekter.

En råstofstrategi, der adresserer råstofforsyningen med såvel jomfruelige som genanvendte materialer og råstofanvendelsen er derfor vigtig for at undgå et forsyningsgab i tide.

Strategien skal sikre en langsigtet ramme om indvindingen af råstoffer, så forsynings sikkerheden kan opretholdes. Transporten af råstoffer er CO₂-tung, så indvindingen skal ske så tæt på brugsstedet som muligt. Realisering af indvindingsbehovet skal lettes ved at sagsbehandlingstiderne gøres kortere.

Behovet for indvinding af råstoffer er bestemt

af efterspørgslen. Derfor skal en National Råstofstrategi også adressere forhold, der bestemmer efterspørgslen fra offentlige og private bygge- og anlægsarbejder. En National Råstofstrategi skal bidrage til at få udbud og efterspørgsel efter råstoffer til at mødes på fornuftig vis.

Konkret foreslår DI og Danske Regioner:

- 01 Omtanke i efterspørgslen efter råstoffer
- 02 Forsynings sikkerhed og samlet overblik
- 03 Råstofforsyning i bæredygtig retning
- 04 Råstofgravens "efterliv" skal med
- 05 Kortere sagsbehandlingstid
- 06 Havnene er centrale i råstofforsyningen

DI's og Danske Regioners anbefalinger

Råstofbudgetter og omtanke i efterspørgslen

- Råstofbudgetter i alle større, offentlige bygge- og anlægsprojekter
- Kvalificeret fremskrivning af samfundets behov for råstoffer
- Fælles grundlag for planlægning af såvel nye som genanvendte materialer

Forsynings sikkerhed kræver overblik over råstofudbuddet

- Samlet overblik over råstoffer fra land og hav
- Bedre sikring af potentielle råstofressourcer
- Bedre kortlægning og planlægning for materialer, der kan genanvendes

Råstofforsyning skal udvikles i bæredygtig retning

- Etablér Byggeriets Udviklings- og Demonstrationsprogram (BUDP)
- Bedre statistik og miljødeklaration for byggeaffald
- Det skal være nemt at genbruge og genanvende

Råstofgravens efterliv er en del af projektet

- Naboer og andre skal kende planerne for udnyttelse af råstofgraven efter gravning
- Natur i råstofgrave kan give værdi i lokalområdet
- Visse råstofgrave kan være oplagte ressourcepladser for genanvendte materialer

Kortere sagsbehandlingstid

- Kortere sagsbehandlingstid kan balancere efterspørgsel og udbud efter råstoffer
- Reducér barrierer, der sinker sagsbehandlingen
- Opsættende virkning af klager, kun i nye graveområder
- Bedre vejledning om miljøvurderinger

Havnene er centrale i råstofforsyningen

- Udpegning af lokale erhvervshavne som national interesse
- Plan for indvinding på havet
- Havne skal sikre muligheder for landing af råstoffer fra havet og fra udlandet

C1

Råstofbudgetter og
omtanke i
efterspørgslen

Hvorfor er det vigtigt?

Offentlige anlægs- og byggeprojekter skal være drivkraften i omstillingen til mere cirkulær og bæredygtig udnyttelse af råstofferne.

Hovedparten af råstofferne anvendes til projekter, der er offentligt ejede eller gennemføres af offentligt ejede selskaber.

Et samlet budgetgrundlag for hele råstofområdet bør revideres op til hver runde af råstofplaner, dvs. hvert fjerde år.

Vi anbefaler

- Større offentlige bygge- og anlægsprojekter skal indeholde et råstofbudget i beslutningsgrundlaget og en realiseringsplan herfor. Råstofbudgettet skal gøre rede for råstofbehov, herunder hvordan råstofforbruget holdes nede, og hvordan genanvendelse og substitution indgår. Der skal stilles krav om reduktion af råstofforbruget, foruden genanvendelse og substitution i offentlige udbud.
- Der skal ske en kvalificeret fremskrivning af behovet for råstoffer til samfundets aktiviteter samt en kortlægning af, hvilke mekanismer, der kan bidrage til at reducere behovet for råstoffer. De, der bruger råstofferne, skal blive bedre til at beskrive deres behov – med tidsfordeling.
- Budgetterne for råstofbehovet og analyser af fremtidige behov skal indgå i det regionale råstofplanlægningsarbejde, havplanen samt som ramme for markedet for genanvendte materialer.

02

Forsyningsikkerhed
kræver samlet overblik
over råstofudbuddet

Hvorfor er det vigtigt?

Råstofplanlægningen skal understøtte den forventede efterspørgsel af råstoffer under hensyntagen til transporten.

Råstofferne gendannes ikke, men efterspørgslen stiger. Transporten af råstoffer stiger, og det øger CO₂-aftrykket betydeligt.

Vi anbefaler:

Bedre sikring af, at de tilgængelige råstofressourcer kan udnyttes, herunder:

- Samlet overblik over råstofudbud fra land og fra havet foruden potentialet for genanvendte materialer.
- At kortlægningen af råstofressourcen indgår i den nationale arealplanlægning og arealprioritering.
- Styrket kortlægning af råstoffer og råstofpotentiale, både på land og på havet.
- Stærkere beskyttelse af råstofinteresseområder på land.
- Prioritering af indvindingsplanlægning og koordinering på land, så vi ikke 'mister' ressourcen.
- Råstofressourcer i interesseområder skal afklares, før andre aktiviteter prioriteres her. Kortlægning kan finansieres af aktører, der ønsker at udnytte arealet til andre formål end råstof.
- Et styrket overblik - kortlægning og planlægning af ressourcer, der kan genanvendes, f.eks. fra nedrivning.

03

Råstofforsyningen
skal udvikles i
bæredygtig retning

Hvorfor er det vigtigt?

Råstofforsyningen skal over tid blive mere og mere cirkulær. Genanvendte og alternative materialer skal indgå i kortlægning og planlægning på lige fod med råstoffer, der graves op. Barrierer for anvendelsen af dem skal nedbrydes.

Råstofferne fornys ikke, og efterhånden som de lettest tilgængelige råstoffer er gravet op, bliver det stadig mere vanskeligt, dyrt og klimabelastende at tilvejebringe nye råstoffer.

Vi anbefaler:

- Byggeriets Udviklings- og Demonstrationsprogram (BUDP) skal etableres og igangsætte udviklingsprojekter om mindre ressourceforbrugende bygge- og anlægsmetoder.
- Bedre statistik for byggeaffald og genanvendelse samt miljødeklarationer af materialerne. Der er behov for en miljøprofil (inkl. CO₂) på importerede råstoffer for at sammenligne med national forsyning. En landsdækkende prognose for sekundære råstoffer skal etableres.
- At der skabes en markedsplads for genanvendte byggematerialer og nedrivningsklare bygninger med en relevant miljøredegørelse.
- At det bliver nemt at genbruge råstoffer til nye bygge- og anlægsprojekter. Standarder og dokumentation af kvalitet skal styrkes af byggeriets parter; et eksempel er de nye typer 'stabilgrus'.
- Opbygning og spredning af viden om anvendelse af genanvendte materialer og anlæg med reduceret råstofforbrug.

C4_t

Råstofgravens
efterliv er en del af
projektet

04

Råstofgravens “efterliv” er en del af projektet

Hvorfor er det vigtigt?

Råstofgravning er en midlertidig aktivitet. Derfor skal råstofgravens ”efterliv” være en del af den samlede vision og plan for området. Naboerne skal kende perspektivet.

En råstofgrav efterbehandles til natur eller landbrug, eller den kan f.eks. planlægges anvendt som ”ressource-central” for genanvendelse af bygningsaffald.

Vi anbefaler, at:

- råstofplanlægningen skaber rammerne for såvel råstofgravningen som potentialet for udnyttelse af arealerne bagefter til anden anvendelse.
- indvindingsprojekter skal beskrives, så natureffekten ved igangværende og efterbehandlede råstofgrave indgår i miljøvurderingen som integreret del af et samlet projekt. Den samlede konsekvens er længere end graveperioden.
- planlægning for graveområdets ”efterliv” sker som led i råstofplanlægningen, hvilket vil være en fordel for såvel indvinder som lokalområde.
- en god forventningsafstemning mellem råstofindvinder, lodsejer, myndigheder og lokale aktører etableres for at fremme udviklingen af området omkring råstofgraven og senere i selve råstofgraven.

05

Kortere
sagsbehandlingstid

Hvorfor er det vigtigt?

Råstoftilladelser er et stort arbejde, der beskriver det fulde graveprojekt over en længere årrække. Tilsynet følger op på vilkår og hensyn til omgivelser, natur og miljø.

I dag tager det flere år at opnå en råstofgravetilladelse, og dertil påklages mange tilladelser, - det sætter råstofgravning i stå. Råstofgravning skal ikke sættes i stå, uden at der er god grund til det.

Vi foreslår:

- Udbud og efterspørgsel efter råstoffer skal kunne balanceres ved en hurtigere justering af udbuddet af råstoffer fra råstofgrave – og derfor kortere sagsbehandlingstid af nye gravetilladelser.
- Der er behov for en grundig og afgrænsende vejledning til miljøvurderingsloven, så miljøvurderinger ikke sinker arbejdet unødigt.
- Der bør som udgangspunkt kun være opsættende virkning af klager over gravetilladelser, når der er tale om åbning af en råstofgrav i et nyt område. Et område skal ”gøres færdigt”.
- Når gravning af en ressource ses at tage mere end ti år, bør tilladelsesmyndigheden have mulighed for at give længerevarende tilladelser med faste rammer for fornyelse.

Có

Lokale havne er
centrale i
råstoffsfornyingen

Lokale havne er centrale i råstofforsyningen

Hvorfor er det vigtigt?

Flere råstoffer vil blive transporteret ad søvejen. Det aflaster vejnettet og reducerer klimapåvirkningen.

Råstofindvindingen på havet skal landes i lokale havne. Transport af råstoffer mellem landsdele skal ske med skib.

Vi kommer til at transportere råstofferne længere i fremtiden, og vi har brug for at øge importen.

Skibstransport er med til at reducere CO₂-belastningen.

Vi anbefaler:

- Lokale erhvervshavne skal beskyttes gennem udpegning som national interesse hos Transportministeriet samt Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Vi har brug for de lokale erhvervshavne til at lande råstoffer indvundet på havet og råstoffer, der transporteres over længere afstande, herunder import.
- Indvinding af råstoffer på havet skal sikres gennem langsigtet planlægning og udlægning. Havindvindingen skal komplementere indvindingen på land. Miljøstyrelsen og regionerne skal etablere et samarbejde for en ensartet udbudsplanlægning.

Potentialer ved en sammenhængende National Råstofstrategi

En national råstofstrategi vil ...

- bidrage til et bedre overblik over råstofbehovet i Danmark og dermed til, hvad råstofplanlægningen skal levere til. Der bliver overblik over råstofefterspørgslen og råstofudbudsmulighederne.
- bidrage til at etablere en øget forsyningsikkerhed fra land, havet og genanvendte materialer. Det vil give ro og rum for at udvikle nye løsninger.
- bidrage til Danmarks indsats for en cirkulær økonomi, hvor ressourcer i øget grad bliver genanvendt. Det giver potentiale for nye standarder og normer i bygge- og anlægsbranchen.
- kunne bidrage til et reduceret transportarbejde og CO₂-udledning.

En National Råstofstrategi vil også ...

- være et bidrag til en national areal-, landskabs- og naturstrategi, når råstofgravens "efterliv" inddrages i hele projektvurderingen af en gravetilladelse.
- lede til potentielt flere naturområder eller lokale friluftslivs-faciliteter, når råstofgrave skal retableres. Det forudsætter en tidlig og god planlægning af indsatsen.

Marts 2024